

Nyt perunalla menee paremmin

Peruna on kotoisin Etelä-Amerikasta. Pitkän historiansa aikana se on kokenut kovia. Menneinä vuosikatoina jopa kirkonmiehet vainosivat perunaparkkaa, ja nimittivät sitä paholaisen juureksi. Koska peruna kasvoi maan alla – siis lähellä paholaista – oli se tietysti paholaisen juonien välkkäpale. Monissa maissa peruna kelpasikin vain rehukseksi. Suomeen peruna tuli saksalaisten seppiin mukana 1700-luvun alkupuolella. Täälläkään perunasta ei tullut suosittua ennen kuin keksittiin, että siitä voi polttaa viinaa.

Nyt perunalla menee paremmin. Monissa kaupoiissa peruna säilytetään oikein ja kauppias tuntee myymänsä lajikkeet. Ei ole näet yhdenkään keväällä millaisen perunan pussiinsa pistää. Eri ruokalajit vaativat eri lajikkeita. Esimerkiksi hyvä perunamuhennos syntyy vain jauhoisista perunoista, joiden tärkkelyspitoisuus on korkea. Perunasalaattiin jauhoisen peruna ei sen sijaan sovi olleenkaan. Uusia perunoita saa joka vuosi entistä aikaisemmin – mutta entistä useammin niihin myös peittyä. Perunat eivät maistukaan uusilta perunoilta. Eikä ihme, sillä ne on kasvatettu hoputtamalla. Kannattaa siis maltaa mielensä ja odottaa.

tuoreena

Peruna pitää säilyttää viileässä, kuivassa ja pimeässä paikassa. Jääkaappi on liian kylmä. Matalassa lämpötilassa perunan tärkkelys muuttuu sokkeriksi ja perunasta tulee epämiellyttävän makea. Valo muuttaa perunan vihertäväksi ja myrkylliseksi. Sipulien lähellä peruna mätänee.

Valitse keitettäväksi samankokoisia perunoita, jotta ne kypsyvät yhtä aikaa. Jos perunat ovat erikokoisia, pane suuret ensin kiehumään ja lisää pienemmät hieman myöhemmin. Uudet perunat pannaan kiehumään suolalla ja tillillä maustettuun veteen.

Vanhat perunat on syytä keittää kuorineen. Kuorittaessa perunan makuaineet ja vitamiinit menevät hukkaan. Useimpien perunalajikkeiden kuorikin on herkullinen. Pane vanhat perunat kylmään veteen kiehumään. Paksukuoristen perunoiden keittoveteen ei kannata panna suolaa. Suola ei pääse kuoren läpi antamaan makua. Jos välttämättä haluat tarjota perunat kuorittuina, ne on parasta kypsentää höyryttämällä. Perunat pysyvät ehjinä, eivätkä makuaineet liukene keittoveteen.

Helsingin liikenne pähästi tukossa

Sakea lumisade yhdessä koulujen hiihtolomaryntäyksen kanssa haittasi ja ruuhkautti tieliikennettä eteläisimmässä Suomessa perjantaina. Hiihtolomien alkaminen aiheutti tungosta myös rautatie- ja lentoasemilla. Helsingistä pohjoiseen menevillä teillä oli iltapäivästä alkaen huomattavasti tavallista perjantaita vilkkaampaa. Lumentulo ja liukkaus aiheuttivat pääkaupunkiseudulla perjantait-iltaan mennessä noin 90 kolana ja ulosajoa, mutta vakavilta loukkaantumisilta vältyttiin.

Liikenne oli pähästi tukossa varsinkin iltapäiväruuhkan ajan. Pyry aiheutti joihinkin juniin sähköhäiriöitä, ja siksi pari lähijunaa peruttiin iltapäivällä ja muutama ei päässyt matkaan ajallaan. Kaukojunien pahin viive oli 40 minuuttia. Ilmatieteen laitoksen mukaan lumisade jatkuu etelässä lauantaiamuun asti. Samalla tuuli kääntyy idästä pohjoisen puoleen ja voimistuu entisestään. Aamulla lumentulo lakkaa länneestä alkaen. Lämpötila laskee lauantaina selvästi pakkasen puolelle, etelässäkin alimillaan jopa kymmeneen asteeseen.

Kevätfestivaalit Budapestissa

Suomi-Unkari seuran jäsenet lähtevät vuodesta vuoteen festivaalimat-kalle Budapestiin. Matkan järjestelyssä on pyritty tarjoamaan laatua. Tämä näkyy tietenkin myös hinnassa. Sitä ei kuitenkaan ole syytä verrata normaaliin turistimatkaan. Hotelli on varattu hyvältä paikalta, jotta liik-kuminen kaupungilla olisi helppoa. Ruokapaikoiksi on varattu enimmäkseen paikallisia unkarilaisia ravintoloita. Ohjelmaan sisältyy aina kolme festivaalikonserattia.

Ensimmäisen päivän ohjelmaan kuuluu myös kiertojelu. Päivät käytetään yleensä ostoksiin tai tutustumiseen kaupunkiin. Matkanjohtajat antavat ohjeita liikkumisesta ja ostospaikoista. Samoin opastukset metron käytössä tai kahvilavierailuissa kuuluvat siihen osaa ohjelmaa, jota tehdään virallisen ohjelman ulkopuolella. Hotellimme edullinen sijainti mahdollistaa tunteuttomankin omaehtoisen liikkumisen. Matkan hintaan sisältyy aina myös retki. Tämän vuoden retken kohde on Tökin kylä. Tähän kaikkeen sisältyy vielä useimmiten kaunis kevätsää.

nnországban biciklivel

nnország tele van kerékpárutakkal, amelyek valósággal behálózják az szágot, akárcsak a mellettük fuó országutak. Két nap sem kellett ah z, hogy a kölcsönkapott bringák nyergében hozzászokjunk ahhoz a aradicsomi" állapothoz, amiben a finn kerékpárosok élnek. A jót hamar eg lehet szokni, és gyorsan természetessé válik, hogy bevásárolni, ki- pcsolódni, lazítani biciklivel induljon az ember, akár hosszabb távol- gra.is.

Az országutak még a városokon belül sem szélesebbek 7-8 méter- l, tehát kétszer egy forgalmi sávnál. Mindenhol van viszont az útnak galább egy oldalan olyan széles járda, amelyet közösen használnak gy- zosok és kerékpárosok. Télen pedig, amikor hó borítja a tájat, ugyanezi árdát használják a sílécen munkába, iskolába járók is.

Az alapinfrastruktúrát tolósnak, tájékoztató táblák és kerékpáros- lak egészítik ki. Nem csoda, ha az így kedvezővé és biztonságossá tett rékpárút-hálózat a kerékpározás legjobb reklámja lett. A lakóházak kö- kialakított-termeszetes környezetben, az erdőben nem tűnnek idegen- k a turistaútként, télen sífutóútként használt kerékpárutak.

Jellemző és tanulságos, hogyan óvják a drága pénzen épített útjai- t a finnek. Az utakra hullott havat nem kotorják le feljesen, hanem 3-4 timétert rajtahagyva az autósokat szöges gumi használatára kötelezik. yanígy takarítják a kerékpárutakat is, amelyek így alkalmasak marad- k a sífutásra. De lehet kapni szöges gumit biciklire is, emiatt nem kell i álmot aludniuk a finn kerékpárosoknak.

Milyen a finn kerékpáros infrastruktúra?
Mire használják télen a kerékpárutakat?
Hogyan óvják a finnek útjaikat?

Középtok

*Olvasáskészség, első feladat: fordítás
Fordítsa magyarra az alábbi szövegeket szótár segítségével!*

Suomalaistupakoiija huomaa lapset

Lapset joutuvat usein hengittämään tupakan savua vastoin tahtoaan. Nyt tilannetta on selvitetty kaikkien pohjoismaiden osalta.

Suomalaislapset altistuvat tupakansavulle selvästi vähiten koko Pohjolassa. Kun Tanskassa lapsista joutuu hengittämään tupakansavua melkein joka toinen, Suomessa vain 7,7 prosenttia lapsista polttiaa passiivisesti. Savuuton Eurooppa -konferenssissa lokakuun alussa julkistetussa tutkimuksessa selvitettiin myös asenteita tupakoimista kohtaan. Suomalaisen asenteet ovat muita pohjoismaita tiukemmat. Täällä jopa 96 prosenttia tupakoivista oli sitä mieltä, että lapsilla on oikeus elää kotonaan savuttomassa ympäristössä. Norjan tupakoitsijoista ajatteli näin 92 prosenttia, Ruotsissa 90, Islannissa 89 ja Tanskassa 72 prosenttia.

Hyvillä peillä on hyvät säännöt

Monilla aloilla, ilmeisesti useimmilla, tarvitaan pelisääntöjä. Puhutaan kaupan ja poliittikan pelisäännöistä. Harrastuksilla on omat sääntönsä. Ihmissuhteissakin voi pelisäännöistä olla suurta apua. Hyvillä peillä on hyvät säännöt. Ne opettavat muun muuassa oikeudenmukaisuutta ja tasaa arvoa, koska kaikkia peliin osallistuvia koskevat samat säännöt. Hyvät pelisäännöt opettavat kärsivällisyyttä, sillä pelissä niin kuin elämässäkin on voittoja ja tappioita. Ja hyvä peli opettaa suunnitelmällisuutta, jos pelissä on vähänkin sijaa taidoille eikä se perustu pelkästään sattumaan ja onneen.

Hyvät pelit harjaannuttavat tehokkaasti muistia ja päättelykykyä. Myös mallilista riskinottoa oppii useimmista peleistä, koska ne ovat onnen ja taidon yhdistelmiä. Vaikutukset voivat olla myös kielteisiä – ainainkin aggressiivisimpien elektronisten sotapelien yhteydessä – tai passiivisia. Mutta hyvin usein pelien ikään kuin ylimääräinen anti on aktivoiva ja myönteistä.